

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Elektrik Üretimi: Rüzgâr Enerjisi Örneği

Emine Beyza KAHRAMAN*

Özet

Enerjiye olan ihtiyaç hayatın her aşamasında karşımıza çıkmaktadır. Bu durum da enerjinin işlenerek hayatımıza entegre edilmesini gerektirmektedir. Elektrik enerjisi de bilhassa günlük yaşamımızı kolaylaştırmakta oldukça hayati bir yere sahiptir. İşte bu gerekçelerle elektriğin hangi kaynaklardan üretileceği ve üretileceği kaynağın avantaj ve dezavantaj dengesinin kurulması önem arz etmektedir. Güncel bir trend olarak -küresel ısınmanın da etkisiyle- yenilenebilir ve temiz enerji kaynaklarına eğilim artmış bulunmaktadır. Bu eğilim karşısında devlet politikasındaki enerji düzenlemeleri de gözden geçirilmiş ve Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanlarının (YEKA) oluşturulduğu YEKA Modeli sisteme dahil edilmiştir. Rüzgâr da YEKA kapsamına giren bir enerji kaynağı olup çevre dostu ve temiz bir içeriğe sahiptir. Bu gerekçelerle de elektrik üretiminde gittikçe daha sık kullanılmaya başlayan bir kaynak olarak öne çıkmaktadır.

Teorik olarak avantajları ile ön plana çıkan rüzgârdan elektrik enerjisi üretimi için belli tesislerin kurulumu ve gerekli hukuki prosedürlerin tamamlanması gerekmektedir. Özellikle hukuki prosedür eksiksiz yerine getirilmeli ve ilgili mercilerden gerekli izinler alınmalıdır. Aksi takdirde üretim için zorunlu olan Rüzgâr Enerji Santrallerinin (RES) kurulması mümkün olmayacaktır.

* Avukat, kahramanbeyza03334@gmail.com. ORCID: 0009-0007-5682-2651.

Çalışmamızda, YEKA Modeli ve söz konusu model bağlamında, lisanslı ve lisanssız elektrik üretim prosedürünün rüzgâr enerjisi örneği üzerinden anlatımı gerçekleştirilecek ve ilgili kanun ve yönetmelik maddeleriyle genel işleyiş somutlaştırılarak aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: YEKA, Rüzgâr Enerjisi, Üretim Önlisansı, Üretim Lisansı, Rüzgâr Enerji Santrali (RES).

Electricity Generation from Renewable Energy Sources: The Example of Wind Energy

Abstract

The need for energy arises at every stage of life. This requires the processing of energy and its integration into our lives. Electrical energy, in particular, plays a vital role in making our daily lives easier. For these reasons, it is crucial to determine from which sources electricity will be generated and to establish a balance between the advantages and disadvantages of the source from which it will be produced. As a current trend—especially due to the impact of global warming—there has been an increasing shift toward renewable and clean energy sources. In response to this trend, energy regulations in state policy have been reviewed, and the Renewable Energy Resource Areas (RERA) Model has been incorporated into the system. Wind energy is one of the energy sources that fall under the RERA framework, and it has an environmentally friendly and clean composition. For these reasons, it has become a frequently used source in electricity generation.

Theoretical advantages highlight wind energy as a prominent source for electricity generation, requiring the establishment of certain facilities and the completion of necessary legal procedures. Especially, the legal procedures must be thoroughly fulfilled, and the required permissions must be obtained from the relevant authorities. Otherwise, it will not be possible to establish the mandatory Wind Energy Power Plants (WEPPs) for electricity production.

In this study, the RERA Model and, within the context of this model, the procedures for licensed and unlicensed electricity production will be explained through the example of wind energy. The process will be illustrated and presented with relevant legal articles and regulations.

Keywords: RERA, Wind Energy, Production Preliminary License, Production License, Wind Energy Power Plant (WEPP).

Extended Summary

Electricity plays a significant role in facilitating our daily lives. In this context, identifying resources that will make electricity production more efficient is of great importance. Especially with the recent increase in global warming, the demand for renewable and clean energy sources has risen. Governments are also taking serious steps towards transitioning to renewable energy. Accordingly, Turkey has revised its energy policy and created the Renewable Energy Resource Areas (RERA) Model, which determines renewable energy resource areas. Under the RERA Model, several renewable energy sources have been subjected to a general legal procedure under a common regulation for electricity generation. Wind energy, being both included in the RERA Model and a renewable, clean, and environmentally friendly source, holds significant importance for its widespread use in electricity production.

Within the context of the RERA Model, in order to produce electricity, a RERA competition must first be held. Prior to 2016, a separate competition model was applied for each energy source when allocating electricity production areas. However, after 2016, the RERA Model, created following the revision of the scope of renewable energy sources, began to govern these competitions. In practice, it is also important to determine which institutions will organize the RERA-WEPP competition and how it will be conducted. In this regard, the competition is announced by the General Directorate of Energy Affairs (GDEA), which is affiliated with the Ministry of Energy and Natural Resources, and applications are also made to this Directorate. After evaluating the applications in terms of procedural and technical requirements, the results are determined through offers made by open bidding, and ultimately, a RERA contract is signed with the applicants who win the competition. Subsequently, the licensing process begins for the applicant who has signed the contract.

Wind energy power plants (WEPPs) to be established in RERA areas are generally required to be licensed; however, exceptions have been made allowing for unlicensed installations. Still, it can be stated that licensed plant installations are more common.

In order to establish a licensed plant, a preliminary license must first be obtained. In this context, the information of the legal entity that wins the competition and signs the contract as a result of the RERA competition will be communicated to the Energy Market Regulatory Authority (EMRA) by the GDEA. If no deficiencies are found after the investigation by the authority, the applicant legal entity will be granted the right to a preliminary license. The preliminary license right is subject to a specific period, which, except for force majeure, is determined not to exceed 36 months.

The RERA-WEPP preliminary production license can be amended. For such an amendment, a decision of the Board must be obtained. In addition to amendments, there are also situations where the production preliminary license may expire. These situations include the expiration of the RERA preliminary license period, a request for termination from the institution, and the termination of the contract by the GDEA based on valid reasons, which results in the expiration of the preliminary license. Finally, it is worth mentioning that the RERA production preliminary license can be revoked.

Obtaining a preliminary license does not grant the right to engage in production activities. Therefore, in order to carry out production activities, it is necessary to apply to the EMRA with the required documents to obtain a production license. Furthermore, in addition to the documents and guarantees requested by the authority, a compliance letter from the GDEA confirming the license's conformity must also be submitted. After completing these steps, the authority will assess the application and either grant the production license or reject the request. If the production license is granted, it can be used for a period of at least 10 and a maximum of 49 years. However, if a different license duration is determined in the specifications in accordance with the minimum and maximum limits, the duration specified in the tender document will be valid. The license must be renewed at the end of each period.

Similar to the production preliminary license, changes can also be made in the RERA production license. Generally, the reasons for amendments in the preliminary license apply here as well, and in addition, the inclusion or modification of price, parameter, indicator, and similar matters

related to revenue and tariff regulations can be added as a reason for amendment. Although the preliminary production license can generally be renewed, there is one exception. This exception is the RERA model, and licenses obtained under the RERA framework cannot be renewed. Although renewal is not possible for the RERA production license, there are situations where the license may expire. The crucial point in the expiration of the production license is that, aside from the expiration of the term, a decision from the EMRA is required in other cases. Thus, while the license will automatically expire at the end of the term, in other cases, the license will only expire after a decision by the EMRA.

Although RERA-WEPP production facilities are generally established after going through the licensing process, there are exceptional cases, as regulated in Article 14 of the Energy Market Law, where they can be established unlicensed. As a result, electricity production without a license is possible for up to 5 MW. However, this capacity is intended only for meeting personal needs, and selling electricity commercially is not allowed. In conclusion, whether licensed or unlicensed, electricity generation from wind energy is possible if the relevant conditions are met.

1. Yenilenebilir Enerji Kaynakları

Enerji, insanlık var olduğundan beri hayatın en önemli bileşenlerinden biri olmuştur. Öyle ki insan yaşamında enerji, en basit gündelik ihtiyaçlardan en komplike ihtiyaçlara kadar her alanda etkisini hissettirmiştir. Günümüz dünyasında da şüphesiz önemini artırarak devam ettiren enerji, çağın problemlerine göre yeniden şekillenmektedir. Özellikle nüfustaki artış, sanayileşmenin artması gibi nedenler başta olmak üzere, küresel ısınma ve çevre kirliliği gibi problemlerin baş göstermesine neden olmuştur¹. Bu durum da toplumları enerji kullanımı konusunda yeni bir perspektife yönlendirmektedir. Yeni perspektif daha ziyade yenilenebilir ve çevre dostu enerji kaynaklarının kullanımına teşvik ile karşımıza çıkmaktadır. Yenilenebilir enerji, kullanılmakla tükenmeyen; güneş, rüzgâr,

1 Gözde Öymen ve Mert Ömeroğlu, “Yenilenebilir Enerjinin Sürdürülebilirlik Üzerindeki Rolü”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Güz 2020/3, s.1071. (Erişim: 1.12.2024)

hidrolik gibi enerji kaynaklarını ifade etmektedir². Fosil yakıtların dünyaya bıraktığı zarar gün geçtikçe ciddiyetini artırmakta olduğundan ve dünyayı ileriye dönük olarak yaşanılmaz bir hale getirme riski taşıdığından, yeşil enerji³ olarak da adlandırılan yenilenebilir enerjilere rağbet artmıştır. Bu bağlamda devletler enerjide arz güvenliği, sürdürülebilirlik ve düşük maliyet hususlarını göz önünde bulundurarak adımlarını atmaktadır⁴. Türkiye de son zamanlarda yenilenebilir enerji konusundaki hassasiyetini artıran ve bu hususta gerek uygulamada gerekse mevzuatta düzenlemelere giden bir ülkedir⁵. Coğrafi ve jeopolitik konumu sayesinde yüksek enerji potansiyeline sahip olan Türkiye, yenilenebilir enerji kaynak üretim tesislerinin yüksek maliyetli kurulumu nedeniyle şimdiye değin gerektiği kadar ön plana çıkamamıştır⁶. Fakat son zamanlarda yenilenebilir enerji ile ilgili devlet teşvikleri artırılmıştır. Bilhassa lisanslı elektrik üretiminin yanında lisanssız elektrik üretimine de imkân tanınması ve YEKA modeli bu teşvikleri uygulamada somutlaştıran örneklerdir⁷. Makalenin ilerleyen bölümünde Türkiye bazında da potansiyeli oldukça yüksek olan ve yenilenebilir enerji kaynakları arasında sayılan rüzgâr enerjisi örneğine değinilecek olup rüzgârdan elektrik üretimi yapılabilmesi için gerekli olan hukuki prosedürden bahsedilecektir.

2. Rüzgâr Enerjisi

Rüzgârın oluşumunun en önemli nedeni, radyasyonun yeryüzünü farklı şekilde ısıtmasıdır. Bu radyasyon güneşten kaynaklanmaktadır. Yeryüzünün farklı ısınması basınç ve nem oranlarını da etkilemekte olup bu

-
- 2 Raif Bakova, “Yenilenebilir Enerji ve Türkiye”, Fasikül Hukuk Dergisi, (2011), s.6. (Erişim:1.12.2024); Alper Kaan Keskin, “Devletin Yenilenebilir Enerji Kaynaklı Elektrik Enerjisini Arz Etme Yükümlülüğü”, Yüksek Lisans Tezi, Özyeğin Üniversitesi, İstanbul, 2017, s.21
 - 3 Onur Kaplan, “Türk Hukukunda İdarenin Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Üretimi Yönünden İşlevlerinin İrdelenmesi”, Yaşar Hukuk Dergisi, (2023), s.299. (Erişim:1.12.2024)
 - 4 Öymen ve Ömeroğlu, s.1071
 - 5 Kaplan, s.304-305
 - 6 Hatice Nur Sartınalı, “Çevresel Güvenlik ve Enerji Arz Güvenliği Bağlamında Türkiye'nin Enerji Politikası”, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, (2021), s. 410. (Erişim: 1.12.2024); Kaplan, s.304
 - 7 Ömer Can, “Yenilenebilir Enerji Hukuku ve Teşvikler”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul, 2020, s.66

basınç farkları da bazı hava hareketlerine neden olmaktadır⁸. İşte bu hava hareketleri rüzgâr olarak adlandırılmaktadır⁹. Rüzgâr enerjisi eski zamanlarda bilimsel olarak bilinmemekle birlikte insanlar tarafından çeşitli işler için kullanılmaktaydı¹⁰. Daha sonraki dönemlerde rüzgârın gücü insanlar tarafından daha fazla fark edilmiş ve bilhassa denizciler tarafından yelkenli gemilerle birlikte kullanılmıştır¹¹. Mevcut dünya düzeninde ise teknolojinin de gelişmesiyle enerji kaynaklarının doğru kullanımı büyük önem arz etmeye başlamıştır. Özellikle fosil yakıtların, karbondioksit ve diğer zararlı gazları artırması, bunun da dünyayı ve insan yaşamını olumsuz etkilemesi, yenilenebilir enerji kaynaklarına olan rağbeti artırmış ve yeni bir trend olarak yoğun bir şekilde temiz enerji kaynaklarına yönelim artmıştır¹². Bilhassa günümüz dünyasının vazgeçilmez bir icadı olan elektrik üretiminde, kaynakların enerji potansiyelleri mevcut ihtiyaçları karşılamak adına efektif bir şekilde kullanılmakta ve enerji ihtiyacı bu potansiyellerden karşılanmaya çalışılmaktadır¹³. Bu bağlamda rüzgâr enerjisi de yenilenebilir enerjiler arasında elektrik üretiminde akla gelen ilk kaynaklardan birini oluşturmaktadır. Her ülke bazında rüzgâr enerjisinin gelişimi farklı etkenlere (coğrafi

8 Bilgin Şenel, Mine Şenel ve Levent Bilir, “Role of Wind Power in the Energy Policy of Turkey”, *Energy Technology & Policy (An Open Access Journal)*, 12/12 (2014), s. 2. (Erişim 18.10.2024); C. İlkılıç ve M. Nursoy, “The Potential of Wind Energy as an Alternative Source in Turkey”, *Energy Sources, Part A: Recovery, Utilization, and Environmental Effects*, 29/12 (2009), s.450; “Bilgi Merkezi- Rüzgâr”. Son Güncelleme 17 Ağustos 2022. <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-ruzgar>

9 “Bilgi Merkezi- Rüzgâr”. Son Güncelleme 17 Ağustos 2022. <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-ruzgar>

10 Şenel, Şenel ve Bilir, s. 2

11 Metin Yerebakan, *Mikro Enerji Santralleri*, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2008, s.75

12 Şenel, Şenel ve Bilir, s. 2; Helle Tegner Anker, Birgitte Egelund Olsen and Anita Ronne, “Wind Energy and the Law: Comparative Analysis”, *Journal of Energy & Natural Resources Law*, 03/06 (2015), s.145. (Erişim 10.06.2024); İnci Türk Toğrul ve Can Ertekin, “A Statistical Investigation on the Wind Energy Potential of Turkey’s Geographical Regions”, *Energy Sources*, 19/05 (2011), s.1399, (Erişim:1.12.2024)

13 Önder Güler, *Dünyada ve Türkiye’de Rüzgâr Enerjisi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Enerji Enstitüsü, s.209; C. Sevim, “Economic Evaluation of Onshore Wind Energy Plants for Turkey”, *Energy Source- Part B: Economics, Planning, and Policy*, 20/07 (2010), s. 308, (Erişim (3.11.2024); C. Sevim, “A Short Overview of Energy Production Based CO2 Emissions and Wind Power Development Strategy for Turkey”, *Energy Source- Part B: Economics, Planning, and Policy*, 30/03 (2016), s. 38, (Erişim (3.11.2024)

özellikler, politik eğilimler vb.) göre şekillenmektedir¹⁴. Dolayısıyla her ülkenin rüzgâr enerjisine yaptığı yatırımlar değişmekte ve bu da doğal olarak yapılan araştırma çalışmalarının yoğunluğunu etkilemektedir. Türkiye özelinde de rüzgâr enerjisinin önemi fark edilmiş olup söz konusu kaynak ve bu kaynağın verimli kullanımı hususu çeşitli AR-GE çalışmalarına ve akademik metinlere konu olmaktadır¹⁵. Bu bağlamda Türkiye küresel olarak gerçekleşen gelişmelere uyum sağlayarak yenilenebilir enerji kaynaklarına yaptığı yatırımlara daha çok önem vermeye başlamıştır. Temiz enerji kaynaklarından biri olan rüzgâr enerjisi elektrik üretimi bağlamında ülkemizde de gün geçtikçe daha önem kazanan bir hale gelmiştir¹⁶.

Türkiye’de ilk olarak rüzgâr enerjisi tesisi 1985 yılında İzmir-Çeşme Altinyunus tesislerinde kurulmuştur. Bu tesisdeki rüzgâr enerjisinden üretilen elektrik Danimarka’dan ithal edilmiş rüzgâr enerji sistemleriyle elde edilmiştir¹⁷. Akabinde rüzgâr enerjisinin daha da yaygınlaşmasıyla ülkemizde birçok rüzgâr enerji santrali (RES) kurulmuştur.

Bir ülkede, sektörün enerji üretimine yöneliminde enerjinin kaynak potansiyeli oldukça önem arz etmektedir. Türkiye orta kuşak ülkesi olmasının da bir gereği olarak, birçok iklimin yaşanabildiği coğrafi özelliklere sahiptir. Bu durum da her bölge için geçerli olmasa da Türkiye’nin bilhassa rüzgâr enerji potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir¹⁸. 2006 yılında, Türkiye’deki bölgelerin rüzgâr enerji potansiyelini tespit etmek amacıyla Türkiye Rüzgâr Enerjisi Potansiyeli Atlası (REPA-V1) verileri oluşturulmuştur. Bu verilere göre, belirli ve kullanılabilir alanlarda (atlasta alanların özellikleri belirtilmiş) her bir kilometreye 5 mw gücünde rüzgâr santrali kurulabileceği kabul edilmiştir. Bu veriler devamlı olarak revize edilerek Atlas’a eklenmektedir¹⁹. Gerek Atlas’ta güncellenerek paylaşılan veriler

14 Anker, Olsen and Ronne, s.152

15 Şenel, Şenel ve Bilir, s. 2

16 Sebahat Akın ve Orhan Zeybek, Rüzgârdan Elektrik Üretimi, Balıkesir Üniversitesi, s.1

17 Nusret Alemardoğlu, “Enerji Sektörünün Geleceği Alternatif Enerji Kaynakları ve Türkiye’nin Önündeki Fırsatlar”, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul, 2007, s.66; Şenel, Şenel ve Bilir, s. 5; Önder Özgener ve Arif Hepbaşlı, “Current Status and Future Directions of Wind Energy Applications in Turkey”, Energy Sources, 10/11 (2010), s.1125, (Erişim: 1.12.2024)

18 Özgener ve Hepbaşlı, s.1122

19 “Bilgi Merkezi- Rüzgâr”. Son Güncelleme 17 Ağustos 2022. <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-ruzgar>

gerekse de yapılan araştırmalar Türkiye'nin belli bölgelerinin (ör: Gaziantep, Urla/İzmir...) kayda değer şekilde yoğun bir rüzgâr enerji potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir²⁰.

Rüzgâr enerjisinin belli başlı dezavantaj ve avantajları bulunmaktadır. Dezavantajlarından biri rüzgâr enerjisiyle elektrik üretim faaliyetlerinin ilk yatırım maliyetlerinin çok yüksek olmasıdır. Bilhassa RES kurulumunda türbinlerin malzeme ve tesisin bileşenlerini bir araya getirme maliyetleri oldukça yüksekken, buna ek olarak çeşitli başka maliyetler de çıkmaktadır. Bu yüzden ilk yatırım sermayesi girişimde bulunacak şirketleri zorlayabilmektedir. Bir diğer dezavantajı enerji üretiminin değişken olmasıdır. Rüzgâr doğal bir kaynak olmakla birlikte rüzgârın oluşumu sağlayan etkenler de doğal şartlarda gelişmektedir. Bu durum da enerjinin sabit bir şekilde oluşumuna imkân vermemekte, dolayısıyla her dönem değişken enerji üretimi söz konusu olabilmektedir. Rüzgârın değişkenliğinin gereği olarak üretimin de değişmesi, üretim kapasitesinin faktörlerinin de düşmesine neden olmaktadır. Rüzgâr enerjisinin böyle dezavantajlarının bulunması, yatırımcıların tercihlerini olumsuz etkilese de sahip olduğu avantajlar ve güncel gelişmeler her ihtimale karşı rüzgâr enerjisinin bilhassa elektrik üretiminde etkin kullanılmasını teşvik edici niteliktedir. Dolayısıyla birtakım olumsuzluklar olsa da bunlar rüzgâr enerjisinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalara engel olmamaktadır²¹. Bu bağlamda rüzgâr enerjisinin avantajlarına değinmekte de fayda vardır. Rüzgâr enerjisi tamamen doğal bir kaynak olup yenilenebilir enerji kaynakları arasında sayılmaktadır. Bu özelliği rüzgâr enerjisinin çevre dostu olduğunu göstermektedir. Ayrıca günümüz dünyanın küresel sorunları insan yaşamını ve kaynakları da tehdit ederken rüzgâr gibi temiz kaynakların kullanımı çevrenin minimum kirlenmesiyle sonuçlanacaktır. Bunun dışında rüzgâr, sürekli oluşum halinde olan bir kaynak olduğu için tükenbilme ve bu riske karşı zamanla fiyatının artması imkânı da yoktur. Yine ilk kurulum maliyetleri yüksek olmakla birlikte günümüzde maliyeti diğer güç santralleriyle (hidroelektrik- jeotermal vb.) yarışabilecek düzeye gelmiştir. Tesisin teknolojik kurulumu ve işletilmesi diğer kaynaklara göre nispeten daha basit olup bakım ve işletme giderleri de düşüktür²². Bu

20 Şenel, Şenel ve Bilir, s. 2

21 Anker, Olsen and Ronne, s.146

22 "Bilgi Merkezi- Rüzgâr", Son Güncelleme 17 Ağustos 2022. <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-ruzgar>

ve sayılabilecek birçok avantaj her türlü dezavantaja rağmen yine de rüzgâr enerjisine olan talebi artırır niteliktedir. Kaldı ki Türkiye'deki rüzgâr enerji santrallerinin sayısının gün geçtikçe daha da artması²³ enerji kaynağı olarak rüzgâr enerjisine olan eğilimi kanıtlar niteliktedir²⁴.

3. Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA)

Yenilenebilir enerji kaynak alanları (YEKA) ile, kamu ve özel mülkiyete tabi olan taşınmazların yatırımcılara tahsisi yapılmak suretiyle enerji yatırımlarını hızlandırmak ve üretim safhasında maksimum verimliliğe ulaşmak amaçlanmaktadır. Ayrıca yenilenebilir enerji üretimi bakımından en dezavantajlı durumun tesis aksam maaliyeti olması göz önünde bulundurularak tesislerde kullanılacak teknolojik aksamın yerleştirilmesi yahut en azından Türkiye içinden temin edilmesi de bir diğer amacı oluşturmaktadır²⁵. Bu bağlamda YEKA belirlenirken bilhassa yenilenebilir enerji kapsamında sayılacak bir kaynağın o alanda 'yoğun' olarak bulunması aranmaktadır²⁶.

YEKA'lar ve bunların kullanım hakları Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı olan Enerji İşleri Genel Müdürlüğü (EİGM) tarafından belirlenmektedir²⁷. YEKA Yönetmeliğinin 5. Maddesinden²⁸ anlaşılacağı üzere, YEKA sahası direkt Bakanlık tarafından belirlenebileceği gibi yarışmayı kazanan yatırımcının belirleyeceği uygun ve Kurumca onaylanmış bir alan

23 Ayrıntılı bilgi için bkz.: Türkiye Rüzgâr Enerjisi Birliği (TÜREB), "TÜRKİYE'DE RES DURUMU/Türkiye Rüzgâr Enerjisi İstatistik Raporu- Temmuz 2019", (Erişim: 1.12.2024) <https://tureb.com.tr/lib/uploads/4e77501b714739a9.pdf>,

24 Şenel, Şenel ve Bilir, s. 5

25 YEKA Yönetmeliği Madde 1: "(1) Bu Yönetmeliğin amacı; kamu ve hazine taşınmazları ile özel mülkiyete konu taşınmazlarda büyük ölçekli yenilenebilir enerji kaynak alanları (YEKA) oluşturularak yenilenebilir enerji kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması, bu alanların yatırımcılara tahsisiyle yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretim tesislerinde kullanılan ileri teknoloji içeren aksamın yurt içinde üretilmesi ya da yurt içinden temin edilmesinin sağlanması, teknoloji transferinin teminine katkı sağlanmasıdır."

26 M. Aytaç Özelçi, "Yenilenebilir Enerji Santrallerinin Kurulumunda Kaynak Alanlarının Belirlenmesi ve Doğal Sitlerin Korunması", Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (2021), s. 70. (Erişim: 1.12.2024)

27 Özelçi, s.71

28 YEKA Yönetmeliği Madde 5: "MADDE 5 – (Değişik: RG-5/10/2024-32683) (1) YEKA'lar; a) Genel Müdürlük tarafından yapılacak çalışmalar, b) YEKA Yarışması sonrasında yapılacak çalışmalar, sonucunda olmak üzere iki farklı şekilde geliştirilebilir."

olarak da tahsis edilebilmektedir²⁹. Yarışma usulüyle tahsis alanının belirleneceği hallerde ilgili Kurum tarafından bağlantı kapasitesi belirlenir ve bağlantı kapasitesine uygun tahsis yapılır. YEKA Amaçlı Bağlantı kapasitesi ise Yerli Malı Kullanım Karşılığı Tahsis (YMKT) ve Yurt İçinde Üretim Karşılığı Tahsis (YÜKT) olmak üzere iki farklı yöntemle belirlenebilmektedir³⁰. Şayet başvuruca “*yerli katkı oranlarına haiz, yerli malı belgeli aksam kullanma*” konusunda taahhütte bulunuyorsa YMKT yöntemiyle tahsis yapılırken, üretim tesisinde kullanılacak aksamı “*yerli katkı oranlarında ve yerli malı belgeli olarak*” Türkiye sınırları içerisinde imal edene veya imal etmeyi taahhüt edene ise YÜKT yöntemiyle tahsis yapılmaktadır³¹. İki yöntemde de önemli olan husus mutlak surette şartnameye uygun hareket edilip taahhütlerin gerçekleştirilmesidir³².

Makalenin ilerleyen başlıklarında YEKA’ya dahil olan rüzgâr enerjisi örneği üzerinden devam edilecek olup, anlatılacak lisanslı elektrik üretimi, yarışma usulü ve lisanssız elektrik üretimi başlıkları Rüzgâr Enerji Santralleri (RES) bağlamında açıklanacaktır.

4. YEKA-RES Yarışma Usulü

2016 yılına kadar rüzgâr enerjisinden elektrik üretimi için kurulacak tesisler bakımından yapılan yarışmalar ayrı bir usule tabi olarak gerçekleşmekteydi. Örneğin, önceki usulde yarışmaya başvurular EPDK’ya yapılmakta ve yarışmanın teknik kısımlarıyla TEİAŞ ilgilenmekteydi³³. Buna karşılık yeni usulde başvurular, Bakanlık bünyesindeki EİGM’ye yapılmaktadır. Netice itibarıyla, sonradan YEKA ile ilgili yapılan düzenlemelerin de etkisiyle RES kurulumları için yapılacak yarışma prosedürü YEKA Yönetmeliğine bağlı olarak yapılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda YEKA yarışma usulüyle yapılan ilk RES yarışması 2017 yılında YEKA-RES 1 adıyla yapılmıştır. Dolayısıyla 2017 yılından sonra uygulamada yapılan RES

29 “Enerji İşleri Genel Müdürlüğü: Yenilenebilir Enerji”, Son Güncelleme 15 Haziran 2023. <https://enerji.gov.tr/eigm-yenilenebilir-enerji-uretim-faaliyetleri-yeka-modeli>

30 Özelçi, s.71

31 “Enerji İşleri Genel Müdürlüğü: Yenilenebilir Enerji”, Son Güncelleme 15 Haziran 2023. <https://enerji.gov.tr/eigm-yenilenebilir-enerji-uretim-faaliyetleri-yeka-modeli>

32 Özelçi, s.71

33 Merve Alacalı, “Enerji Hukukunda Lisans Usulü: Rüzgâr Enerjisi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, 2016, s. 65

yarışmaları bu Yönetmelik çerçevesinde gerçekteşmektedir. YEKA kullanım hakkının elde edilmesi için yapılan yarışma, YEKA Yönetmeliğinin 7. vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Ayrıca yarışmaya başvuru için gerekli belgeler YEKA Yönetmeliğ'i'ne ek olarak yarışma şartnamesinde de ayrıntılı şekilde düzenlenmektedir³⁴. 2024 yılında yapılacağı Bakanlıkça duyurulmuş olan YEKA-RES 2024 Yarışmasının da şartnamesi Bakanlığın resmî web sitesinde yayımlanmıřtır³⁵. Bu bağlamda başvuru dosyasının YEKA Yönetmeliğ'i madde 7/6³⁶ da sayılan hususları barındırarak EİGM'ye teslim edilmesi gerekmektedir. Buna ek olarak sunulacak dosyanın vaktinde Genel Müdürlüğe ulaştırılmış olması önem arz etmektedir. Zira başvuru süresi bitiminden sonra teslim edilecek başvuru dosyaları kabul edilmeyecektir³⁷.

Başvuruların incelenmesi ve değerlendirilmesi için komisyon kurulmaktadır. Kurulan bu komisyon, başvuruları başvurunun bittiği günü izleyen günden itibaren 30 gün içinde değerlendirip sonuçlandırmalıdır. Bu 30 günlük süre bir seferlik ek süreyle uzatılabilir. Komisyon bu sürenin bitiminde yarışmanın yer ve zaman bilgilerini kararlaştırır. Bu hususlar Yarışma'nın en az 3 takvim günü öncesinde Bakanlığın resmî web sitesinde yayınlanır. şayet komisyon başvurucuların dosyalarında birtakım eksiklikler tespit ederse bu durumu başvuruculara bildirir. Başvurucu zamanında kendisine bildirilen eksiklikleri tamamlamadığı takdirde yarışmaya katılma hakkını kaybedecektir³⁸. Yarışma başvurusunda mali teklif istenebilmesi de mümkündür. Bu halde mali teklifin şartnamedeki ayrıntılı hususlara riayet edilerek hazırlanması önem arz etmektedir.

34 Pınar Öztaban, "Rüzgâr Enerjisinin İdare Hukuku Açısından İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2018, s.64

35 <https://enerji.gov.tr/duyuru-detay?id=30484>

36 YEKA Yönetmeliğ'i Madde 7/6: (6) Başvuru dosyaları, aşağıda belirtilen hususlara uyulmak şartıyla sunulacaktır: a) Tüm başvuru evrakları, üzerinde (Değişik ibare: RG-9/4/2021-31449) sicil tasdiknamesinde yer alan yetkili imzalar ve kaşeli olacak şekilde (Mülga ibare: RG-5/10/2024 32683) kapalı bir zarf içerisine konularak sunulacaktır. b) Mali Teklif, kapalı, kaşeli ve ıslak imzalı (Mülga ibare: RG-5/10/2024-32683) bir zarfa konulmuş olarak, tüm başvuru evraklarının bulundurulduğu kapalı zarf içinde yer alacaktır. c) Evrakların asıl veya noter tasdikli olarak sunulması esastır. Onaysız suretler işleme alınmaz. ç) Dokümanların Türkçe olarak sunulması esas olup yabancı dilde olan belgelerin apostil tasdik şerhi onayı, Lahey Konvansiyonuna taraf olmayan ülkeler için dokümanın ait olduğu ilgili ülke muadil makam onayı ile Türk Konsoloslüğundan tasdikli ve yeminli tercümesinin yapılması gerekmektedir.

37 İlgili madde için bkz: YEKA Yönetmeliğ'i Madde 7/7

38 Alacalı, s. 65

Başvuru koşullarını tamamlayan başvurucular, yarışmaya katılma hakkı kazanmaktadır. Yarışmada kural olarak açık eksiltme usulü uygulanmaktadır³⁹. Dolayısıyla rüzgâr enerjisi örneğinden yola çıkıldığı takdirde, RES kurmak isteyen bir yatırımcı Bakanlığın duyurusunu yapacağı YEKA-RES Yarışmasına başvurup, usule uygun bir şekilde teklifini sunmalıdır. Bu bağlamda açık eksiltme usulü en düşük maaliyeti teklif edecek yatırımcı lehine sonuçlanacaktır⁴⁰. Başvurucu nihai teklifini verdikten sonra yarışma tutanağını imzalayacak ve bu saatten sonra yeni bir teklif verme imkânı kalmayacaktır. Akabinde şartnameye en uygun 3 başvurucu seçilecek ve diğer başvuruculara teminat mektupları iade edilecektir. Yarışma sonucunda tutulan tutanaklar Bakanlık onayına sunulacak olup en düşük 1. Teklifi veren başvurucuyla YEKA Kullanım Hakkı Sözleşmesi imzalanacaktır. Sözleşme, başvurucu tüzel kişiliğe sözleşme davetinin tebliğinden itibaren 30 gün içinde imzalanmalıdır. Aksi takdirde sırasıyla 2. ve 3. başvurucu tüzel kişiliğe sözleşme daveti tebliğ edilecek ve duruma göre nihai sözleşme, sözleşmeye icabet eden başvurucuyla yapılacaktır. Şu hususu belirtmekte fayda var ki sözleşme davetine icabet etmeyen başvurucunun teminatı irat kaydedilecektir. Sonuç olarak, sözleşmeyi imzalayan başvurucu artık önlisans alabilmeye haiz olacaktır. Bu bağlamda artık EİGM tarafından EPDK'ya bağlantı kapasitesi ve yarışmayı kazanan başvurucunun bilgileri bildirilmektedir. Başvurucu sözleşmeyi imzalamasını müteakip 15 iş günü içinde Kurum'a önlisans için başvurmak zorundadır. Şayet vaktinde başvuru yapılmazsa Kurum sözleşmeyi feshedip, geliri irat kaydetme hakkına sahiptir. Fakat başvuru süresinde yapılırsa işlemler tamamlanır ve başvurucu resmi olarak önlisans hakkına sahip olur⁴¹.

5. YEKA-RES'lerde Lisanslama Süreci

Elektrik üretim faaliyetlerinde lisans genel manada esastır. Lisansın alınması ise her ülkede sistemi değiştirebilmekle birlikte belli bir prosedüre tabidir. Bu prosedürler de esasında lisansın alınmasında yasal çerçeveyi oluşturmaktadır⁴². Türkiye bağlamında konuyu ele aldığımızda da elektrik

39 Özelçi, s.71

40 Özelçi, s.71; Keskin, s. 75

41 YEKA Yönetmeliği Madde 12; Keskin, s. 76

42 Anker, Olsen and Ronne, s.169

üretebilmek için istisnai haller dışında lisans alınmasının zorunlu tutulduğu görülmektedir. Söz konusu istisnai haller de kanunda sayılmış olup bu haller dışında lisanssız elektrik üretimi yapılamamaktadır. Rüzgâr enerjisi de kanunda düzenlenmiş istisnai hallerden birini oluşturmakta olup lisanssız bir şekilde rüzgâr enerjisinden elektrik üretmek mümkündür⁴³. Fakat rüzgâr enerjisinde lisanssız bir şekilde de elektrik üretilebileceği halde uygulamada daha çok lisanslama süreci ile üretim yapılma eğilimi vardır.

Bir tüzel kişi birden fazla tesis yapacak olsa dahi, her tesis için ayrı ayrı lisans başvurusunda bulunmalıdır. Dolayısıyla her tesis için yapılacak başvurularda uygulanacak prosedürler de birbirinden ayrı ve bağımsız olacaktır. Bu durumun getirdiği sonuç süreci teknik olarak zorlaştırırsa da tek başvuruyla birden fazla lisans alınmaması rekabet hukukunun bir gereği olarak uygulanmaktadır⁴⁴.

Lisans süreci de kendi içinde aşamalı olarak ilerlemektedir. Buna bağlı olarak üretim lisansı alacak tüzel kişinin öncelikle önlisans alması gerekmektedir. Çalışmamızda da öncelikle önlisans başvuru süreci anlatılacak olup akabinde üretim lisansı alma hususundan bahsedilecektir.

5.1. YEKA-RES'lerde Önlisans

Rüzgâr enerji santrali kurup üretim lisansı alabilmek için öncelikle önlisans alınması gerekmektedir⁴⁵. Bu husus 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun (EPK) 6/1. maddesinde düzenlenmiştir⁴⁶. Madde metninde açıklandığı üzere elektrik üretim faaliyetine geçebilmek için atılacak ilk adım önlisans almak olacaktır. Ayrıca önlisans sadece belirli süre için verilecek olup bu süre ise Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği (EPLY) m. 9'da belirtildiği üzere mücbir sebepler hariç olmak üzere 36 ayı geçmeyecek şekilde düzenlenmiştir. Önlisans alabilmek için belirli prosedürlerin

43 Can, s.69

44 Hasan Ayrancı, Enerji Sözleşmeleri, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010, s.57

45 Öztaban, s.71; Zeynep Nihal Aydınoglu, "Türk ve Alman Hukukunda İdare Hukuku Boyutuyla Yenilenebilir Enerji Üretimi", Doktora Tezi, Çankaya Üniversitesi, Ankara, 2020, s.173

46 EPK Madde 6/1: "Üretim lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişiye öncelikle, üretim tesisi yatırımına başlaması için mevzuattan kaynaklanan izin, onay, ruhsat ve benzeri belgeleri edinebilmesi ve üretim tesisinin kurulacağı sahanın mülkiyet veya kullanım hakkını elde edebilmesi için Kurum tarafından belirli süreli önlisans verilir." (RG, 14/03/2013, 28603)

tamamlanıp, gerekli belgelerin EPDK'ya teslim edilmesi gerekmektedir. EPDK'ya yapılacak önlisans başvurusunun yarışma şartnamesinde düzenlenen hususlara ve bu şartnamede işaret edilen teknik gerekliliklerin düzenlendiği Yönetmeliğe⁴⁷ uygun hareket edilmesi gerekmektedir.

EPLY'nin 12/3. maddesinde⁴⁸ düzenlendiği üzere önlisans başvurusu yapan tüzel kişilerin anonim ya da limited şirket olarak kurulması gerekmektedir. Ayrıca bu tüzel kişilik anonim şirkete ek olarak borsada kote edilmiş payları dışında kalan diğer paylarının tamamının nama yazılı olması şartı aranmaktadır. Yine Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 12/4. maddesinde belirtilen kişilerin Elektrik Piyasası Kanunu'nun 5/8. maddesi uyarınca yasaklı olmaması şartı getirilmiştir. Zira yasaklı kişiler lisanslarının iptal edilmesinden itibaren 3 yıl boyunca yeniden lisans alamayacak, başvuruda bulunamayacak ve lisans başvurusunda bulunan bir tüzel kişiliğin doğrudan yahut dolaylı pay sahibi olamayacağı gibi bunların yönetiminde de görev alamayacaktır. Bunlara ek olarak, başvuru tüzel kişilik, EPDK'nın üretim tesisi için uygun bulunduğu yatırım tutarının yüzde beşine artırıldığına dair şirket esas sözleşmesine hüküm konulmalıdır. Yine EPDK'nın izni olmadan, önlisans süresince, şirket esas sözleşmesinde bilhassa ortaklık yapısının değiştirilmeyeceğine ve sermaye azaltım işlemi yapılmayacağına dair hüküm konulması da gerekmektedir⁴⁹. İlgili kanun, yönetmelik ve şartname hükümlerine uygun başvurusunu yapan tüzel kişi teslim ettiği belgelerde eksiklik olmadığı takdirde önlisans alma hakkı kazanacaktır. Önlisans başvuru belgelerinde eksiklik bulunduğu takdirde ise başvurucuya EPDK tarafından 3 aylık bir süre verilmektedir. Bu sürenin sonunda tamamlanan eksiklikler de yine önlisans hakkının alınmasını sağlayacaktır⁵⁰.

47 Rüzgâr Kaynağına Dayalı Elektrik Üretimi Başvurularının Teknik Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik, (RG, 20.10.2015, 29508)

48 İlgili madde: Enerji Piyasası Lisans Yönetmeliği (EPLY) 12/3: "Piyasada faaliyet göstermek üzere önlisans başvurusunda bulunacak özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilerin; a) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket ya da limited şirket olarak kurulmuş olması, b) (Değişik:RG-9/7/2018-30473) Anonim şirket olarak kurulmuş olması halinde, sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler dışındaki paylarının tamamının nama yazılı olması ve şirketin borsada işlem görmek üzere ihraç edilecekler hariç hamiline yazılı pay çıkarmaması, c) (Ek:RG-9/7/2019-30826) UETS üzerinden tebligat adresi almaları ve bu adresi tebligata açık tutmaları, zorunludur." (RG, 2/11/2013, 28809)

49 Öztaban, s.74-77

50 YEKA Yönetmeliği Madde 12/5

5.1.1. Rüzgâr Enerji Santrallerinde Önlisansın Tadili, Sona Ermesi ve İptal Edilmesi

5.1.1.1. YEKA-RES'lerde Önlisansın Tadili

YEKA'lara bağlı RES'lerde önlisansın değiştirilmesi için önlisans sahibinin Kurum'a tadel başvurusunda bulunması ve Kurum'un da bu başvuruyu kabul etmesi gerekmektedir. YEKA'lar bakımından yapılacak tadel incelemesi mutlak surette Kurul kararı ile yapılmalıdır⁵¹. Kurul, incelemesini on iş gününde tamamlayıp, herhangi bir eksiklik saptaması halinde başvuruca dan bu eksiklikleri on beş iş günü içinde düzeltmelerini isteyecektir. Şayet süresi içinde eksiklikler tamamlanmaz ise başvuru yapılmamış sayılacaktır. İkinci olarak, yine YEKA'larda tesis için belirlenen iş programlarında, sürelerle riayet etmek koşulu ile EİGM'nin vereceği onay ile de tadile gitmek mümkün kılınmaktadır⁵².

5.1.1.2. YEKA-RES'lerde Önlisansın Sona Ermesi

Önlisans çeşitli hallerde sona ermektedir. YEKA-RES'ler bakımından sona erme sebepleri ise EPLY'nin 19/5. maddesinde⁵³ düzenlenmiştir. Bu bağlamda ilk sona erme sebebi YEKA kullanım süresinin dolmasıdır. Sürenin dolması halinde önlisans kendiliğinden sona ermiş sayılacaktır. Yine önlisans sahibinin Kurum'dan önlisansın sonlandırılmasını talep etmesi ve iflas halleri de kendiliğinden sona ermeye sebep olan diğer halleri oluşturmaktadır. Son olarak da YEKA tesislerinin kullanımına yönelik olarak hazırlanmış iş prosedürlerinin mücbir sebeplerden ötürü bir yılı aşacak sürede aksamaması halinde sözleşmenin feshedilmesi suretiyle teminatın iadesinde de önlisans sahibinin talebi ve Kurul'un da kararıyla önlisans sona ermektedir.

5.1.1.3. Önlisansın İptal Edilmesi

Önlisansın iptal edileceği haller Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 19/4. maddesinde düzenlenmiştir⁵⁴. Bu maddede düzenlenen iptal

51 EPLY Madde 18/2ç

52 YEKA Yönetmeliği Madde 12/13

53 EPLY Madde 19/5

54 EPLY Madde 19/4: "(4) Önlisans;

a) Bu Yönetmelikte belirtilen istisnalar dışında, lisans alınıncaya kadar, veraset ve iflas nedenleri dışında, önlisans sahibi tüzel kişinin ortaklık yapısının doğrudan veya dolaylı olarak değişmesi, payların devri veya birleşme ve bölünme gibi payların devri

sebepleri YEKA dışında kalan önlisanslar için geçerli olmaktadır. Fakat aynı Yönetmeliğin 19/6. Maddesinde de YEKA'lara ilişkin önlisans iptal sebepleri sayılmıştır. Madde metninden anlaşılacağı üzere lisans alınmadan önce önlisans sahibin tüzel kişiliğin ortaklık yapısında değişim, pay devri yahut dolaylı olarak pay devrine neden olacak birleşme veya bölünme işlemleri yapıldığı takdirde söz konusu bağlantı kapasitesindeki YEKA'ya ait verilen önlisans iptal edilecektir⁵⁵. Yapılacak bu değişiklikler yalnızca iflas veraset hallerinde iptale doğrudan sebep olmayacak olup bu iki hal ve yönetmelikte düzenlenen istisnalar haricinde yapılacak herhangi bir değişiklik iptal sonucunu doğuracaktır. Öte yandan, YÜKT ve YMKT kapsamında tüzel kişilere yüklenmiş olan sorumlulukların yerine getirilmemesinden kaynaklı iş programı aksayabilmektedir. Böyle bir aksama halinde önlisans sahibinin EİGM'ye gecikmeyle ilgili bildirimde bulunması ve savunma yapması gerekmektedir. Şayet EİGM yapılan savunmayı yetersiz bulur yahut gecikme sebebini mücbir sebep kaynaklı değerlendirmese sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olmaktadır. Dolayısıyla EİGM bu sebeplerden birine dayanarak sözleşmeyi feshederse de önlisans iptal olmaktadır⁵⁶. Yine tesisin geçerli süre zarfında işletmeye alınmadığı ve taahhütlerin süresinde tamamlanmadığı hallerde de Bakanlığa yapılacak bildirimle önlisans iptal edilmektedir. Ayrıca Bakanlığa sunulması gereken belgelerin sunulmaması ve şartnameye riayet edilmemesi de YEKA Sözleşmesinin feshini gerektirecek olup bu durum da Bakanlığa bildirildiği takdirde önlisansın iptali ile sonuçlanacaktır. Son olarak, kanun ve yönetmeliklerin gerektirdiği iş ve işlemler yapılırken kanuna karşı hile yoluna başvurulur yahut yalan beyanda bulunulursa da önlisans kat'i surette iptal edilecektir⁵⁷. Sayılan YEKA iptal sebeplerinin gerçekleşmesi ve buna bağlı olarak önlisansın iptal edilmesi durumunda tüzel kişi üretim aşamasına geçmesini sağlayacak olan lisans hakkına başvuramayacaktır.

sonucunu doğuracak iş ve işlemlerin yapılması durumunda, b) Kurum tarafından belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, bu kapsamda Kanununun 16'ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları çerçevesinde, iptal edilir.”

55 Mehmet İbiş, “Türkiye Elektrik Piyasası ve İdari Yaptırımlar: Elektrik Piyasasında İdari Yaptırım Çeşitleri”, DEK Atölye, Ankara, 13.03.2019, s.21, (Erişim: 1.12.2024), <https://www.worldenergy.org.tr/wp-content/uploads/2019/03/Mehmet%C4%B0bisDers7.pdf>

56 İbiş, s. 26, <https://www.worldenergy.org.tr/wp-content/uploads/2019/03/Mehmet%C4%B0bisDers7.pdf>

57 İbiş, s. 24, <https://www.worldenergy.org.tr/wp-content/uploads/2019/03/Mehmet%C4%B0bisDers7.pdf>

5.1.2. YEKA-RES’lerde Üretim Önlisansı Sahibinin Hakları ve Yükümlülükleri

Rüzgâr enerji santrali kuracak olan yatırımcıların, santralin kurulması için tamamlayacakları prosedürler bakımından belli başlı hakları ve yükümlülükleri bulunmaktadır.

Önlisans sahibinin hak ve yükümlülükleri yasal bir çerçevede EPLY’nin 28. maddesinde düzenlenmiştir⁵⁸. Madde metninde değinildiği üzere önlisans sahibinin hakları, önlisans prosedüründe elde edilmesi gereken evraka ulaşmayı başvuru açısından kolaylaştırmak olup⁵⁹; yükümlülükleri de sürecin devamlılığını koruma amacını taşımaktadır. Bu bağlamda önlisans sahibinin maddede düzenlenen hak ve yükümlülükleri riayet etmesi önem arz etmektedir. Bilhassa yükümlülükleri riayet etmeyen başvuruya lisans verilmeyecektir⁶⁰.

Önlisans sahibinin, mücbir sebep hallerinde, mücbir sebebin kapsamı ve süresiyle sınırlı olmak kaydıyla yükümlülüklerinin askıya alınabilmesi mümkün kılınmıştır. Şayet yükümlülüğün yerine getirilemeyeceği anlaşılırsa, bu halde EPDK yükümlülüğün kaldırılmasına da karar verebilmektedir⁶¹.

5.2. YEKA-RES’lerde Üretim Lisansı

Önlisans sürecini tamamlamış olan tüzel kişiler üretim faaliyetlerini gerçekleştirmeye başlayabilmek adına ikinci bir adım olarak üretim lisansını

58 EPLY Madde 28: “(1) Önlisans, sahibine lisansına konu üretim tesisi yatırımına başlamak için mevzuattan kaynaklanan izin, onay, ruhsat ve benzeri belgeleri edinebilmek ve üretim tesisinin kurulacağı sahanın mülkiyet veya kullanım hakkını elde edebilmek için ilgili kurum ve kuruluşlar nezdinde girişimde bulunma hakkını verir.
(2) Önlisans sahibi, ilgili mevzuatta sayılanların yanısıra;
a) Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi istenilen Kuruma vermek,
(b) Lisans alıncaya kadar veraset ve iflas nedenleri ile bu Yönetmelikte belirtilen istisnalar dışında ortaklık yapısında doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir değişiklik yapmamak, paylarını devretmemek, payların devredilmesi veya payların devri sonucunu doğuracak iş ve işlemleri yapmamak,
(c) (Ek: RG-9/7/2018-30473) Önlisansa konu proje kapsamında olan veya önlisansa konu projeden doğrudan etkilenen ancak kullanım hakkı elde edilmeyen gayrimenkulleri kullanmamak, ile yükümlüdür.”

59 Öztaban, s.91

60 Alacalı, s.65

61 Öztaban, s.112

almak zorundadır. Üretim lisansı alan tüzel kişi bu lisansa dayanarak EPK m.7'de sayılan faaliyetleri gerçekleştirebilme imkanına sahip olacaktır⁶².

5.2.1. YEKA-RES'lerde Üretim Lisansı Alma Koşulları

5.2.1.1. EPDK'ya Üretim Lisansı Başvurusu Yapılması

Üretim lisansı alabilmek için öncelikle Kurum'a ilgili belgelerle başvurmak gerekmektedir. Bu belgelerin neler olduğu Kurum tarafından listelenmek suretiyle belirlenmiştir. Bu bağlamda önlisans aşamalarının eksiksiz tamamlanmış olması da oldukça önemlidir. Zira önlisans alamamış bir tüzel kişinin üretim lisansı için başvuruda bulunması mümkün değildir. Bunlara ek olarak EİGM tarafından lisansa uygunluk yazısının verilmesi de gerekmektedir. Tüm belgeler ibraz edilerek başvuru yapıldıktan sonra Kurum EPLY m.21 gereği ilk incelemesini gerçekleştirir. İlk inceleme on iş günü sürmektedir. Şayet ilk incelemede bazı belgelerin eksik olduğu saptanırsa, eksiklikleri giderebilmesi adına başvurucuya on beş iş günü süre verilir. Eksiklikler tamamlandığı takdirde esas incelemeye geçilir. Fakat mevcut eksiklikler giderilmediyse başvuru Kurum'ca yapılmamış sayılır⁶³.

İlk inceleme sonunda esas incelemeye başlanır. Esas inceleme kırk beş gün içinde tamamlanarak lisans başvurusunun kabul veya ret sonuçları ilgili tüzel kişiye bildirilir. Şayet lisans başvurusu reddedilirse kararın gerekçeleri de retle birlikte açıklanmalıdır. Yine lisans başvurusunun reddi halinde tüzel kişiden talep edilmiş olan teminatın da Kurum tarafından iade edilmesi gerekmektedir. Böylelikle verilecek kararlar lisans sonucu açıklanmakta olup üretim lisansı almaya hak kazanan tüzel kişinin üretim faaliyetlerine başlayabilmesinin önü açılmaktadır⁶⁴.

5.2.1.2. Kurum'ca Belirlenen Teminatın Yatırılması

Üretim lisansı başvurularında EPDK başvurucunun ödemesi için uygun gördüğü tutarda bir teminat belirler. Başvurucunun belirlenen bu teminatı da süresi içinde ödemesi üretim lisansı alma koşullarından birini oluşturmaktadır. Şayet teminat yatırılmazsa başvuru reddedilecektir⁶⁵.

62 Öztaban, s.115

63 Öztaban, s.116; Alacalı, s. 68

64 Öztaban, s.116; Alacalı, s. 68

65 Öztaban, s.117

Danıştay'ın da bu hususta kararları mevcuttur. Kararlardan birinde Danıştay, başvurusunun başvurusunda teminat mektubunu zamanında EPDK'ya sunmaması sonucu EPDK'nın ret kararı vermesini haklı görmüştür⁶⁶. Dolayısıyla teminatın eksiksiz ve zamanında yatırılması üretim lisansı alabilmek adına oldukça önem arz etmektedir.

Tüzel kişiye üretim lisansı verildikten sonra tesisi tamamlamak üzere belirli bir süre verilmektedir. Bu süre Kurul kararı ile alınıp Kurul'un resmi web sitesinde yayımlanmaktadır⁶⁷. Ayrıca tesisin kurulma aşamasında, YEKA Sözleşmesi'nde belirlenmiş olan yerli malı aksamının kullanılmadığı tespit edilirse öncelikle lisans sahibi bu hususta ikaz edilecektir. İkaza ve verilen süreye rağmen gerekli revizyonları yapmayan lisans sahibinin YEKA Sözleşmesi feshedilerek ödenen teminat irat olarak kaydedilecektir. Böyle bir durumda son aşama olarak tasfiye işlemleri başlatılacak olup, lisansın iptali için EPDK'ya bildirimde bulunulacaktır⁶⁸.

5.2.2. YEKA-RES'lerde Üretim Lisansının Süresi

Üretim lisansının süresi asgari on, azami kırk dokuz yıl olarak belirlenmiştir. YEKA için verilecek lisans süreleri de esasen şartnamede belirlenecek olup azami ve asgari sınırları kanundakine uygun olacaktır⁶⁹. Üretim lisansı verilirken tesisin kurulumu gibi hususlar da göz önünde bulundurulur ve buna bağlı olarak bu ayrıntıların tarihleri de belirlenir⁷⁰.

5.2.3. YEKA-RES'lerde Üretim Lisansı Sahibinin Hakları ve Yükümlülükleri

Lisansa sahip olan tüzel kişilerin genel anlamdaki hak ve yükümlülükleri Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 29. maddesinde düzenlenmiştir. Maddede belirtilmiş olan hak ve yükümlülükler lisansın alınmasından sonraki süreçte devreye girecektir⁷¹. Yine EPLY'nin 30. maddesinde ise üretim lisansı sahiplerinin hak ve yükümlülükleri düzenlenmiştir.

66 Danıştay 13. Daire, E. 2008/2432, T. 19.01.2010 (hukuktürk.com)

67 EPLY Madde 23/3.a

68 YEKA Yönetmeliği Madde 13/3

69 YEKA Yönetmeliği Madde 13/4

70 Öztaban, s.117

71 Ayrıntılı bilgi için bkz., Öztaban, s.119

Üretim lisansı sahibinin kanunda sayılmış hakları arasında; lisansında belirtilen üretim tesisini kurma ve işletme, üretim tesisinde ürettiği elektrik enerjisini veya kapasitesini yine kanunda sayılmış olan gruptaki kişilere satma, organize toptan elektrik piyasalarında, elektrik enerjisi ve/veya kapasitesi ticareti yapma, EPDK tarafından belirlenen oranı aşmamak şartıyla elektrik enerjisi veya kapasitesi alma, ürettiği elektrik enerjisinin ihracatını yapma, tesislerinde ürettiği enerjiyi iletim veya dağıtım sistemine çıkarmadan kullanmak şartıyla sahip olduğu, kiraladığı veya işletme hakkını devraldığı tüketim tesislerinin ihtiyacı için kullanma vb. sayılmaktadır. Üretim lisansı sahibinin hakları bunlarla sınırlı olmayıp diğer hakların tamamı Yönetmeliğin ilgili maddesinde sayılmıştır⁷².

Üretim lisansı sahibinin yükümlülüklerine gelince, bunlar da ilgili maddede sayılmıştır. Sayılan yükümlülükler arasında; lisansları kapsamındaki tesisleri mevzuat hükümlerine uygun şekilde işletmek, hizmetin teknik gereklere göre yapılmasını sağlamak, EPDK tarafından verilen tüm talimatlara uymak, tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını EPDK denetimine hazır bulundurmak, EPDK tarafından istenen her türlü bilgi ve belgeyi zamanında teslim etmek, lisanslarına özgülünen hükümlere uymak, lisans kapsamındaki faaliyetlerin yerine getirebilmesi için gerçek ve tüzel kişiler tarafından verilen bilgileri gizli tutmak ve amacı haricinde kullanmamak, ve yıllık lisans bedellerini zamanında EPDK'ya ödemekle ve lisans kapsamında faaliyette bulunduğu konuda yaptığı iş ve işlemlere ilişkin sadece yurtiçinde kurulu bilgi işlem merkezlerinden hizmet almak gibi hususlar yer almaktadır⁷³. Yine yükümlülükler de çalışmamızda sayılanlarla sınırlı olmayıp ilgili maddede tüm yükümlülükler sayılmıştır.

Üretim lisansı sahibinin yükümlülükleri belli hallerin varlığında askıya alınabilmekte veya kaldırılabilir. Böyle bir durum söz konusuysa öncelikle Kurum'a başvurunun talepte bulunması gerekmektedir. Şayet mücbir sebep gerçekleştiyse, mücbir sebebin faaliyeti etkilediği süre boyunca yükümlülükler askıya alınabilecektir. Fakat yapılan değerlendirmeler sonucunda öne sürülen sebeplerin yükümlülüğün yerine getirilmesini imkânsız kılması halinde EPDK tarafından yükümlülüklerin tamamen kaldırılabilmesi de mümkündür⁷⁴.

72 Öztaban, s.119-120; İlgili madde için bkz., EPLY Madde 30

73 Öztaban, s.121-122

74 Öztaban, s.122

5.2.4. Rüzgâr Enerji Santrallerinde Üretim Lisansının Tadili, Yenilenmesi ve Sona Ermesi

5.2.4.1. YEKA-RES'lerde Üretim Lisansının Tadili

Üretim lisansı üç halde tadil edilebilir. Söz konusu haller Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 24. Maddesinde düzenlenmiştir. YEKA'lar için istisnai ve farklı tadil sebepleri düzenlenmediğinden YEKA'ya bağlı RES'lerde de aynı tadil sebepleri uygulanacaktır. Ayrıca maddede düzenlenmiş olan tadil sebeplerinden iki tanesi önlisans tadil sebepleriyle aynı olup, buna ek olarak bir hal daha tadil sebebi olarak düzenlenmiştir. Üretim lisansının değiştirilebileceği ilk hal lisans sahibinin Kurum'dan lisans değişimi talep etmesi ve Kurum'un da bunu uygun bulması halidir. Taleple değişimde lisans sahibinin değişim için öne sürdüğü gerekçelerin uygun ve mantıklı olması Kurum'un talebi kabul etmesinde etkili olacaktır. İkinci lisans değişim sebebi ise mevzuattaki değişikliklerin veya mevzuatın uygulamasının lisansı değiştirmeyi haklı kılması halidir. Buradaki tadil sebebinin serbest rekabet koşullarını suistimal edici nitelikte olmaması gerekmektedir⁷⁵. Son lisans değişim nedeni ise kanunda düzenlendiği şekliyle, "Gelir ve tarife düzenlemesi kapsamında belirlenen fiyat, parametre, gösterge ve benzeri hususların lisansa derç edilmesine karar verilmesi veya lisansa derç edilen bu hususlarda değişikliğe gidilmesi"dir⁷⁶. Lisans tadilindeki başvuru usulü lisans başvurusuyla tamamen aynıdır. Dolayısıyla tadil, Kurum'un talep ettiği belgelerle birlikte başvurulup, gerekli prosedürler tamamlandıktan sonra talep sebeplerinin de gerçekleşmiş olmasına bağlı olarak sonuçlandırılacaktır. Şayet değerlendirme gerekli kılırsa lisansın tadiline imkân tanınacaktır⁷⁷.

5.2.4.2. YEKA-RES'lerde Üretim Lisansının Yenilenmesi

Üretim lisansın yenilebilmesinin tek istisnası vardır. Bu istisna da YEKA ile sınırlıdır. Şayet YEKA için lisans verildi ise bu lisans hiçbir surette yenilenemeyecektir⁷⁸.

75 Alacalı, s.77

76 İlgili madde için bkz., EPLY Madde 24/1-b

77 Öztaban, s.123-124

78 EPLY Madde 25/1

5.2.4.3. YEKA-RES'lerde Üretim Lisansının Sona Ermesi

Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 26. maddesinde üretim lisansının sona ermesi hususu düzenlenmiştir. İlgili maddede sona erme sebepleri sayılmış olup bunlar dört tanedir. Söz konusu Yönetmelikte YEKA'lar bakımından ayrı sona erme sebepleri düzenlenmediğinden Yönetmeliğin ilgili maddesi YEKA kapsamında kurulan RES'ler için de geçerli olacaktır. Lisansın sona erme nedenlerinden ilki lisans süresinin bitmesi ve lisans sahibinin bu süreçte yenileme talebinde bulunmamasıdır. Bu halde lisans kendiliğinden sona erecektir. İkinci neden ise lisans sahibi tüzel kişinin iflasının kesinleşmesidir. Üçüncüsü ise lisans sahibinin sona ermeyi talep etmesidir. En nihayetinde lisans verilmesine esas koşulların kaybedilmesi halinde de lisans sona erecektir. Lisans az önce de belirttiğimiz üzere yalnızca süre bitiminde kendiliğinden sona erecek olup, diğer nedenler gerçekleştiyse sona erme için EPDK kararı gerekmektedir. Lisans sahibi taleple lisansını sona erdirmek istiyorsa, sona ermeyi talep ettiği tarihin minimum altı ay öncesinde Kurum'a başvuruda bulunmalıdır. Şayet yapılan sona erdirme başvurusu mevcut koşullarda tüketicileri ve piyasayı olumsuz yönde etkileme riski taşıyorsa Kurum direkt sona erme talebini reddedebileceği gibi uygun bir süre sonra gerçekleştirmek adına da erteleyebilmektedir. Sonuç olarak sona erdirme talebi Kurum kararıyla gerçekleşirse artık bu süreçten sonra lisans sahibi üretim faaliyetlerine devam edemeyecektir⁷⁹.

6. Lisanssız YEKA-RES Süreci

Elektrik üretimi için genel olarak lisanslama şartı aranmaktadır. Fakat lisanslama kural olmakla birlikte bunun istisnaları da mevcuttur. Enerji Piyasası Kanunu'nun 14. maddesinde lisanssız yürütülebilecek faaliyetler sayılmıştır. Buna bağlı olarak Kanun'un 14/1-b bendinde "*Kurulu gücü azami bir megavatlık yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi*" sayılmış olup belirtilen düzeye kadar yapılacak elektrik üretiminde lisans aranmayacaktır. Ayrıca rüzgâr enerjisi de yenilenebilir enerji kaynağı olduğundan bu kapsamda, şartlara uyulmak koşuluyla lisanssız RES kurmak da mümkün olacaktır. Lisanssız elektrik üretimine yönelik yol gösterici olan düzenlemelerden bir diğeri de Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği'dir. Esasında

79 Öztaban, s.125; Alacalı, s.78-79

lisanssız üretim sürecinin genel usulü de bu yönetmelikle somutlaşmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde verilecek bilgiler tüm yenilenebilir enerji kaynaklarını kapsamakta olup buna bağlı olarak RES'lerde de uygulanacaktır.

Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği'nin 1. maddesinde Yönetmeliğin amacı belirtilmiş olup, tüketicilerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına yine kendi çabalarıyla izin verilen çerçevede kalmak koşuluyla lisans almaya gerek olmaksızın elektrik üretimi yapabileceği düzenlenmiştir. Burada amaçlanan büyük bir üretim olmayıp küçük ölçeklerde sadece ihtiyaç karşılamaya yönelik üretim atılımlarının kolaylaştırılmasıdır. Yine buna bağlı olarak Yönetmeliğin 5. maddesinde söz konusu girişimler bakımından şirket kurma muafiyeti de düzenlenmiştir. Böylelikle lisanslı üretim tesisi kurmanın aksine lisanssız üretim tesislerini kuracak girişimcilerin buna yönelik bir şirket kurması aranmamaktadır. Dolayısıyla gerçek kişiler de lisanssız bir şekilde elektrik üretebilecektir.

Lisanssız elektrik üretim faaliyetinde bulunacak kişiler muhakkak en az bir elektrik aboneliğine sahip olmalıdır. Ayrıca Yönetmelik kapsamında kurulacak üretim tesisleri bakımından lisanslı tesislerde uygulananın aksine EPDK tarafından herhangi bir mülkiyet yahut sınırlı aynı hak edinmeye ilişkin işlem uygulanmayacaktır⁸⁰.

9 Mayıs 2019 tarihli 1044 karar sayılı Resmî Gazete'nin EK'indeki düzenlemelerden EK madde 2 ile Elektrik Piyasası Kanunu'nun 14/1-b bendi bağlamında lisanssız üretim tesisleri için belirlenmiş olan 1 mw'lık kapasite 5 mw'a çıkarılmıştır⁸¹. Dolayısıyla bent kapsamında yenilenebilir enerji kaynakları bakımından 5 mw üzerinde lisanssız elektrik üretimi yapılamayacaktır.

Lisanssız elektrik üretiminin genel hatları bu şekilde olup usul kısımları bu çalışma bakımından ayrıntılı olarak anlatılmayacaktır. Fakat tüm usul ve esaslar yukarıda da belirtmiş olduğumuz Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Ana hatlarıyla anlatılan bu konuda önem arz eden husus kanuni sınırlamalara uymak olup, kanunda özel olarak lisanssız üretim yapılabileceği düzenlenmeyen hallerde ancak lisans koşulu sağlamak suretiyle üretim yapılabilecektir.

80 "EİGM- Yenilenebilir enerji- Enerji Üretimi- Lisanssız Elektrik Üretimi". Erişim tarihi: 20.11.2024, <https://enerji.gov.tr/eigm-yenilenebilir-enerji-uretim-faaliyetleri-lisassiz-elektrik-uretimi>

81 İlgili Resmî Gazete için bkz.: RG, 09.05.2019, sayı:1044, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/05/20190510-10.pdf>

Sonuç

Enerji, eski zamanlardan beri tüm topluluklarca bilinçli yahut bilinçsiz olarak kullanılmıştır. Enerjinin çeşitli türleri mevcuttur. Bu türlerden biri gündelik yaşamımızda da sıklıkla kullandığımız elektriktir. Elektrığın oluşmasında birden çok kaynak kullanılabilir. Misal olarak, güneş enerjisinden elektrik üretmek mümkün olduğu gibi rüzgâr enerjisinden de elektrik üretilebilmektedir. Verilen bu örnekler daha çok yenilenebilir enerji kaynakları olup başka şekillerde elektrik üretmek de mümkündür.

Küresel sistemlerin mevcut dünya düzenini de şekillendirmesiyle elektrik hayatımızın vazgeçilmezlerinden biri olmuştur. Buna bağlı olarak elektrik üretiminde kullanılacak kaynakların belirlenmesinde eskiye nazaran yapılan çalışmalarda da artış bulunmaktadır. Dünya'nın halihazır konumu enerji kaynaklarının daha temiz üretilmesini zorunlu kılmaya başlamıştır. Dolayısıyla artık çevreyi nispeten daha az kirleten, yenilenebilir enerji kaynaklarına rağbet artmış durumdadır. Elektrik üretiminde de aynı eğilim söz konusu olup bilhassa rüzgâr gibi çevre dostu kaynaklar kullanılmaktadır.

Çalışmamızın konusunu YEKA'larda elektrik üretimi oluşturup konu özelinde rüzgâr enerjisi örneği ile genel prosedür aktarılmaya çalışılmıştır. Fakat prosedür anlatılmadan önce konunun özünü oluşturan yenilenebilir enerji kaynakları ele alınmış, akabinde de rüzgâr enerjisinin doğumu anlatılmıştır. Makalenin devamındaki başlıklarda ise konunun anlaşılması adına oldukça önem arz eden YEKA Yarışma usulü detaylı şekilde aktarılmıştır. Bu bağlamda Yarışma başvuruları EİGM'ye yapılmakta ve açık eksiltme usulüne uygun olarak verilecek tekliflere göre yarışma sonuçlandırılmaktadır. Bu safhada en çok önem arz eden hususu yarışma sonunda imzalanacak YEKA Sözleşmesi oluşturmaktadır. Zira prosedürün geri kalan kısmının icra edilebilmesi için sözleşmenin geçerli şekilde yapılması ve burada belirlenen şartlara uyulması gerekmektedir. Sözleşme imzalandıktan sonra ise önlisans başvurusu aşamasına geçilmektedir.

Önlisans sahibinin önlisanstan kaynaklı belli başlı hak ve yükümlülükleri mevcuttur. Bu hak ve yükümlülüklerin riayet edilmesi önem arz etmekte olup ileriye yönelik üretim lisansı alınacağı zaman bu durumun hassasiyeti öne çıkacaktır.

Önlisansın değiştirilmesi, sona ermesi ve iptali mümkündür. Tadil hallerinden ilki, başvuru Kurum'dan tadil talep etmesi ve bunun kabul edilmesidir. İkinci hal ise mevzuat değişikliklerinin veya uygulamanın tadili gerekli kılması halidir. Önlisansın sona erme halleri de ilgili düzenlemelerde sayılmıştır. Bu haller arasında, önlisans süresinin dolması, başvuru nun iflası, Kurum'a sonlandırma talebinde bulunulması ve en nihayetinde üretim lisansı alınması bulunmaktadır. Yine önlisansın iptali de mümkün olup iptal sebepleri de Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 19/4. ve 19/6. maddesinde düzenlenmiştir.

Üretim faaliyetinde bulunabilmek için önlisans yeterli değildir. Mutlak surette üretim lisansının da alınması gerekmektedir. Bu bağlamda üretim lisansı için önlisans sahibi tüzel kişinin gerekli belgelerle birlikte EPDK'ya başvurması gerekmektedir. Başvuruyla birlikte teminatın yatırılması ve EİGM'den lisansa uygunluk yazısının alınması da üretim lisansı alabilmek için aranan koşullardandır. Akabinde Kurum usule uygun yapacağı değerlendirme ile üretim lisansı verilir verilmeyeceğine karar verecektir.

Üretim lisansı sahibin de belli hak ve yükümlülükleri mevcuttur. Bunlara da tıpkı önlisansa olduğu gibi riayet etmek önem arz etmektedir. Burada sayılan yükümlülüklerin mücbir sebep hallerinde askıya alınması veya kaldırılması mümkündür.

Üretim lisansının süresi en az on en fazla kırk dokuz yıl olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak her süre bitiminde lisansın devamlılığı için Kurum'dan talepte bulunmak gerekmektedir. Fakat şunu da eklemek gerekir ki YEKA'lar için hazırlanmış şartnamede alt ve üst sınıra riayet etmek koşuluyla başka bir süre belirlendiyse lisans bu süre zarfında geçerli sayılacaktır. Üretim lisansının da tıpkı önlisans gibi tadil edilmesi mümkündür. Bu bağlamda EPLY madde 24'teki tadil sebepleri yol gösterici olacaktır. Yine üretim lisansını sona erdiren haller de belirlenmiştir. Bunların arasında, sürenin bitiminde kendiliğinden sona erme; iflas, lisans koşullarının kaybedilmesi ve Kurum'dan talep halinde ise EPDK kararıyla sona erme bulunmaktadır. Bu hallerde üretim lisansı sona erecek ve artık üretim faaliyetinde bulunulamayacaktır.

Elektrik üretiminin lisanslı yapılması kural olup bu kuralın istisnası mevcuttur. Lisanssız elektrik üretilebileceği haller Enerji Piyasası Kanunu'nun 14. Maddesinde düzenlenmiştir. Aynı zamanda Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği'nde de gerekli düzenlemeler daha da ayrıntılı olarak yapılmıştır. Rüzgâr enerjisi de YEKA'ya dahil bir kaynak olarak lisanssız elektrik üretiminin yapılabileceği bir alandır. Bu bağlamda 5mw'a kadar olan elektrik üretiminin lisanssız yapılabilmesi mümkündür. Yönetmelikte sayılan gerekli şartlar sağlanmak suretiyle lisanssız bir şekilde rüzgârdan elektrik üretilebilecektir. Bunun için gerekli olan şartlardan biri de lisanssız üretim yapacak kişinin en az bir tane elektrik aboneliğinin olmasıdır.

Sonuç olarak, rüzgârdan üretilecek elektrik enerjisinde kural olarak lisanslama süreci uygulanmakta olup, belli bir kapasiteye kadar lisanssız üretim de mümkün kılınmıştır. Her ne şekilde olursa olsun rüzgâr gibi temiz ve çevre dostu bir kaynaktan elektrik enerjisi üretilmesi hem mevcut şartlarda ihtiyacımızı karşılamakta hem de ileride dünya kaynaklarının daha uzun süre kullanılabilir olması adına fayda sağlamaktadır. Bu yüzden rüzgâr enerjisine yönelik yapılacak çalışmaların artırılması insanlık için her bakımdan önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Akın, Sebahat, ve Orhan Zeybek. «Rüzgardan Elektrik Üretimi.» Bilimsel makale, Balıkesir, tarih yok.
- Alacalı, Merve. «Enerji Hukukunda Lisans Usulü: Rüzgar Enerjisi Örneği.» *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: T.C Bahçeşehir Üniversitesi, 2016.
- Alemardoğlu, Nusret. *Enerji Sektörünün Geleceği Alternatif Enerji Kaynakları Ve Türkiye'nin Önündeki Fırsatlar*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası, 2007.
- Anker, Helle Tegner, Birgitte Egelund Olsen, ve Anita Ronne. «Wind Energy and the Law: Comparative Analysis.» *Journal of Energy & Natural Resources Law*, 2015: 145-178.
- Aydınoglu, Zeynep Nihal. «Türk Ve Alman Hukukunda İdare Hukuku Boyutuyla Yenilenebilir Enerji Üretimi.» *Doktora Tezi*. Ankara: Çankaya Üniversitesi, 2020.
- Ayrancı, Hasan. *Enerji Sözleşmeleri*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2010.
- Bakova, Raif. «Yenilenebilir Enerji ve Türkiye.» *Fasikül Hukuk Dergisi*, 2011: 6-7.
- Can, Ömer. «Yenilenebilir Enerji Hukuku Ve Teşvikler.» *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Şehir Üniversitesi, 2020.
- Güler, Önder. «Dünyada ve Türkiye'de Rüzgar Enerjisi.» (İstanbul Teknik Üniversitesi Enerji Enstitüsü) tarih yok: 209-215.
- İbiş, Mehmet. «Türkiye Elektrik Piyasası ve İdari Yaptırımlar: Elektrik Piyasasında İdari Yaptırım Çeşitleri.» *World Energy Council*. 13 mart 2019. <https://www.worldenergy.org.tr/wp-content/uploads/2019/03/Mehmet%C4%B0bisDers7.pdf> (erişildi: Aralık 5, 2024).
- İlkılıç, C., ve M. Nursoy. «The Potential of Wind Energy as an Alternative Source in Turkey.» *Energy Sources, Part A: Recovery, Utilization, and Environmental Effects*, 2009: 450-459.
- Kaplan, Onur. «Türk Hukukunda İdarenin Yenilenebilir Enerji Kaynaklarından Elektrik Üretimi Yönünden İşlevlerinin İrdelenmesi.» *Yaşar Hukuk Dergisi*, 2023: 297-336.
- Keskin, Alper Kaan. «Devletin Yenilenebilir Enerji Kaynaklı Elektrik Enerjisini Arz Etme Yükümlülüğü.» *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Özyeğin Üniversitesi, 2017.
- Öymen, Gözde, ve Mert Ömeroğlu. «Yenilenebilir Enerjinin Sürdürülebilirlik Üzerindeki Rolü.» *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2020: 1069-1087.
- Özelçi, M. Aytaç. «Yenilenebilir Enerji Santrallerinin Kurulumunda Kaynak Alanlarının Belirlenmesi ve Doğal Sitlerin Korunması.» *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2021: 65-99.
- Özgener, Önder, ve Arif Hepbaşlı. «Current Status and Future Directions of Wind Energy Applications in Turkey.» *Energy Sources*, 2010: 1117-1129.

- Öztaban, Pınar. «Rüzgar Enerjisinin İdare Hukuku Açısından İncelenmesi.» *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2018.
- Sarıtonalı, Hatice Nur. «Çevresel Güvenlik ve Enerji Arz Güvenliği Bağlamında Türkiye'nin Enerji Politikası.» *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2021: 409-421.
- Sevim, C. «Economic Evaluation of Onshore Wind Energy Plants for Turkey.» *Energy Source- Part B: Economics, Planning, and Policy*, 20 Temmuz 2010: 308-313.
- . «A Short Overview of Energy Production Based CO2 Emmisions and Wind Power Development Strategy for Turkey.» *Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy*, 30 Mart 2016: 38-43.
- Şenel, Bilgin, Mine Şenel, ve Levent Bilir . «Role of Wind Power in the Energy Policy of Turkey.» *Energy Technology & Policy*, 2014.
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. 1 Ekim 2024. <https://enerji.gov.tr/eigm-yenilenebilir-enerji-uretim-faaliyetleri-lisassiz-elektrik-uretimi> (erişildi: Kasım 20, 2024).
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. 17 Ağustos 2022. <https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-ruzgar> (erişildi: Mayıs 10, 2024).
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. 15 Haziran 2023. <https://enerji.gov.tr/eigm-yenilenebilir-enerji-uretim-faaliyetleri-yeka-modeli> (erişildi: Aralık 6, 2024).
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. 28 Ekim 2024. <https://enerji.gov.tr/duyuru-detay?id=30484> (erişildi: Aralık 5, 2024).
- Türk Toğrul, İnci, ve Can Ertekin . «A Statistical Investigation on the Wind Energy Potential of Turkey's Geographical Regions.» *Energy Sources*, 2011: 1399-1421.
- «TÜRKİYE'DE RES DURUMU/Türkiye Rüzgâr Enerjisi İstatistik Raporu.» *Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği- TÜREB*. Temmuz 2019. <https://tureb.com.tr/lib/uploads/4e77501b714739a9.pdf> (erişildi: Ağustos 15, 2024).
- Yerebakan, Metin. *Mikro Enerji Santralleri*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2008.